REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Ersébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30, etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 53. Brașov, Joi 6 (19) Martie 1908.

Reversul medaliei.

Eri am văzut declarațiunile și enunciațiunile făcute cu ocaziunea serbării de la 15 Martie, de Kossuth la Czegled, de Justh la Mako și de Barabas la Nagy-Körös. In aceste declarațiuni și enunciații ni s'a dat expresiune politicei actuale a koșuthiștilor din coaliție, condamnându-se purtarea celor ce au părăsit partidul și fac azi crâncenă opoziție regulamentului camerei.

Astăzi voim să aruncăm o privire și asupra reversului medaliei, și să vedem, ce zic disidenții despre vorbirile lui Kossuth-Justh-Barabas, și cum se apără ei contra învinuirilor ce li se fac.

In privința aceasta e remarcabil un articol scris de Lengyel Zoltan, în foaia sa sub titlul: „Salvare de patrie — cu ridicata!". Acest căpitan disident se ocupă cu deamănuntul de vorbirile dela Czegled ale lui Kossuth.

El introduce espunerile sale astfel: „Ei iarăși întortochează lucrurile, zugrăvesc chipuri, unde toți inimicii patriei sfinte: Croații, Slovacii, Valachii, Kristoffy și noi, modeștii aderenți ai partidului stângei, pustiim împreună „libertatea". Nu partidul poporal este, pe care-l atacă, cu toate că organul lui nu de mult a dat din glumă o descriere atât de ciudată a persoanei lui Francisc Kossuth. Nu partidul constituțional îl atacă, cu toate că acesta nu stă cu ei pe aceeași bază principială. Nici în Austriaci nu lovesc, față cu cari curge șiroae sealitatea bătrânului conducător de partid, ci pe noi ne atacă, pe partidul stângei, și numai pe noi".

Se întreabă apoi Lengyel că, dacă ei lovesc și calomniază tot numai pe aceia, cari timp de 40 de ani au fost credincioși principiilor propovăduite de ei, cari n'au voit să se tocmească, cari urmează învățăturile lui Ludovic Kossuth până la moarte, de ce se supără apoi tot ei pe noi că criticăm politica lor? Zice apoi, că și ei umăresc toate acele ținte finale, pe cari le-a enunțat Kossuth în vorbirea sa.

Kossuth, adauge Lengyel, zice, că am fi tineri. Așa? Și Szappanos e tânăr, care a atins 90 de ani? apoi Bobocsay, Eötvös, Hentaller etc. sunt tot tineri? Și nu F Kossuth a fost oare, care a adunat în jurul său pe tineri, jurându-i pe sfântul steag, pe care, dacă ar cădea din mâna lui, a bătrânului, să fie cine să-l ridice și să-l facă să fâlfâie mai departe.

Dacă-i așa, ce are să obiecționeze, când noi, credincioși jurământului nostru, ridicăm steagul, ce a căzut din mâna lui și luptăm mai departe pentru acele idei, pe care el ne-a jurat. La aceasta răspunde el (Kossuth) însuși; nu vorbește de pierderea Croației, care e isprava coaliției, retace cestiunile militare, cari sunt acum la ordinea zilei, tace despre ordinul Leopoldin, despre consiliarii secreți și de curte, și de altele.

Dealtă parte vrea să lățească credința, că proiectul de lege, prin care se pune scăluș, în gura deputaților, se pregătește contra a douăzeci de oameni (disidenți) și nu de aceea spre a face imposibilă rezistența națiunei maghiare față cu Viena și ca să poată duce la sfârșit urcarea contingentului recruților dela 103,000 la 200,000, și toate acestea fără nici o contra-cesiune și fără comanda maghiară.

Ia apoi în batjocură promisiunea lui Kossuth, că la 1910 va avea bancă independentă și la 1917 teritoriu vamal independent; apoi il amenință cu Dobriținul, care se pregătește să între cu cățel și cu purcel în tabăra noului partid al stângei. Incât pentru ceilalți doi corifei din suita lui Kossuth: Iusth și Barabas, zice Leugyel în foaia sa, că ei și-au luat altă temă. Joi au spus tot aceea, la ce a țintit Kossuth, au licitat dimpreună cu el în jos, și au îndemnat poporul ca să aștepte liniștit cu capul plecat și să rabde să i-se tundă lâna și să-i sugă sângele — Austriacul...

La aniversarea ziarului nostru.

Astăzi primirăm următoarea depeșă:

București, 18 Martie a. c. *Cea mai vechiă revistă trimete călduroase urări celui mai vechiu ziar național.*

Mehedinți
directorul „*Convorbirilor Literare*".

*

Confratele nostru dela „*Revista Idealistă*" d-l *Mihail G. Holban* ne adresează prin numita revistă, asemenea urări frățești, scriind:

„Gazeta Transilvaniei" a luptat cu bărbăție pentru românism și a ajuns să împlinească 70 ani de viață. Ne asociăm cu întreaga presă românească la urările ce s'au făcut confratelui nostru, dorindu-i să aibă ca până acum, acelaș curaj, acelaș patriotism luminat, aceeaș vrednicie, acelaș dor de neam pentru apărarea cauzei sfinte a românismului de peste Carpați și a aspirațiunilor de cultură ale întregului popor românesc".

*

„*Universul*" publică în numărul său de Marți 4 Martie v. un articol intitulat „*Jubileul de 70 de ani al Gazetei Transilvaniei*" având în frunte reproducerea paginei prime a Nrului 1 al „Gazetei de Transilvania" dela 12 Martie 1838 și portretele directorilor „Gazetei" și a „Foaiei" în restimp de 70 de ani, (Barițiu; Iacob, Andreiu și Aurel Mureșianu) făcând totdeodată și istoricul amănunțit și exact al înființărei și al continuărei ziarului nostru până în ziua de azi. Sfârșește cu urarea ca directorul foaiei noastre să vadă triumful desăvârșit al luptelor naționale și să i-a parte la centenarul „Gazetei Transilvaniei".

Situația în Croația. Ziarele coaliției sârbo-croate se ocupă pe larg cu cestiunea amânării dietei croate, pe care o consideră de unact neconstituțional, menit să inaugureze în Croația regimul absolutistic. Ziarele dau expresiune convingerii, că deputații croați vor continua în dieta ungară lupta contra Ungariei și contra guvernului croat.

Flota austro-ungară în Spania. Din Madrid se anunță că la banchetul ambasadei austriace, în onoarea ofițerilor marinei, a fost de față primul ministru Maura, ministrul de externe cu soția, ministrul marin i, mareșalul Curții cu soția, mai mulți generali, apoi atașatul marinei italiene cu soția și atașatul militar german. Masa și întreaga sală erau împodobite cu flori. După dineu a avut loc o recepțiune, la care au luat parte corpul diplomatic și nunțiul papal.

După dejunul oferit de ambasada germană, ofițerii marinei austro-ungare s'au reîntors la Barcelona. La gară se despărțiră de membrii ambasadei și ofițerii spanioli. Toți sunt satisfăcut de buna armonie ce a domnit în tot timpul vizitei și care va contribui mult la întărirea raporturilor dintre Austro-Ungaria și Spania. Flota austro-ungară, care primește încontinuu vizite, va mai rămâne câteva zilela Barcelona.

Peninsula balcanică să fie a popoarelor balcanice. In Scupștina Sârbiei urmează discuțiunea budgetului afacerilor externe. Ministrul Pasici răspunzând oratorilor tineri-radicali, declară că Serbia ține la principiul ca peninsula să fie a popoarelor balcanice. Guvernul sârb a primit asigurarea că Austria n'are în Balcani decât interese economice și că va sprijini și alte proiecte de căi ferate. Guvernul sârb a făcut demersuri pe lângă poartă spre a obține concesiunea căei ferate Dunăre-Adriatică. Raporturile cu Turcia sunt bune; Poarta ușurează exportațiunea vitelor sârbești în Egipt. Pasici spune că guvernul otoman va consimți la construcțiunea căei ferate spre Adriatica.

Un proiect de amnistie în camera franceză. In camera franceză ministrul justiției Briand a depus un proiect de amnestie, în ce privește delictele contra repausului Duminecal, în materie de presă, de greve, ca și pentru toți condamnații în urma evenimentelor din sudul Franței. Această amnestie nu privește pe cei condamnați pentru difamațiune sau insulte în contra armatei. Proectul a fost trimes comisiunei competente.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Mișcarea istorică

a Românilor din Ardeal și Țara ungurească în 1907.

— Fine. —

Ca semn că și istoriografia Românilor din Ardeal și Țara Ungurească se îndreaptă tot mai mult spre adevăr, amintim scrierea d-lui dr. I. Lupaș, profesor în Sibiiu, despre »Inceputul neamului românesc«, care apăru în anul 1907, în a doua ediție. D-sa admite trei elemente la alcătuirea neamului românesc, pe Daci, pe Romani și în parte și pe Slavi. Cartea nu este scrisă pentru oamenii de știință, ci pentru harnica noastră țărănime, care prin faptul că, într'un an s'a petrecut 2000 exemplare din această scriere poporană, a dovedit că ea ar ceti foarte bucuros scrieri istorice, dacă ar fi cine să i le de-a în mână și, mai ales, dacă le-ar căpăta scrise după priceperea ei.

Scrierea Bănățeanului, d-l dr. I. Sârbu, »Istoria lui Mihai-Vodă-Viteazul«, vol. II, tipărită în Capitala României, va aduce, de bună seamă, nouă lumină asupra raporturilor marelui Voevod cu Ardealul și cu Românii din această țară. Opera aceasta a apărut numai de curând, și astfel specialiștii numai mai târziu, după un studiu mai amănunțit, se vor putea pronunța asupra valorii ei.

Cele vre-o 20 pagini ale broșurei: »Epoca colonizării Sașilor în Ardeal«, de M. N. (retipărire din »Răvașul«, din Cluj) cuprind, pe lângă câteva grăunțe de adevăr cu privire la starea Românilor din Țara Ungurească și Ardeal, și câteva păreri fantastice, ceeace se poate vedea din următoarea pildă. Autorul, neținând seamă de cercetările mai noui asupra lui »Anonymus Belae regis notarius«, care, prin aceste cercetări, a fost desvălit ca un născocitor și falșificator de istorie; ne spune că în Bihor a existat un duce *român*, cu numele Monumorout, pe care d-sa îl traduce în mod arbitrar cu „*Mânămoartă*", deși »Anonymus« care de dragul etimologhizărilor sale ridicole născocea multe nume neexistente, spune că ducele Morout și-a căpătat numele Menumorout dela cuvântul unguresc *mén* — armăsar, fiindcă el avea multe drăguțe (amice). Tot »Anonymus« spune că țara lui Menumorout nu era locuită de Români, ci de Cazari (dictus est ab Hungaris Menumorout, eo quod plures habebat amicas, et terram illam habitarent gentes, qui dicuntur Cozar. C. XI).

In Analele Academiei Române din 1907, d-l I. Pușcariu a publicat două mici notițe, una despre »Două Zamfire«, și alta despre »Cetatea Neamțului dela podul Dâmboviței în Muscel«. Ceea ce ne spune despre Zamfira, fiica lui Moise-Vodă († 1530), nu cuprinde nimic nou, ce nu ar fi fost cunoscut din cercetările d-lui N. Iorga și din scrierea părintelui Bunea: »Vechile E piscopii« Interesantă este numai greșala, poate de tipar, în care ni se spune că Moise-Vodă »s'a prăpădit în 1590«. Mai interesant este însă modul, în care d. Pușcariu procede în cercetările sale. D-sa cetise în »Vechile Episcopii«, că inscripțiunea de pe mormântul Zamfirei din mănăstirea Prislopului este greșită în ce privește anul morții acestei domnițe. Tot aceasta o afirmă acum și d-sa în cele »Două Zamfire«, dar nu citează scrierea părintelui Bunea, lăsând astfel pe cetitor în credința falșă, că d-sa are meritul de a fi descoperit acea greșală. Ceea ce ne spune d. Pușcariu despre cealaltă Zamfiră, o nepoată a lui Mircea-Vodă Ciobanul, nu prezintă vre-un interes pentru istorie. In »Cetatea Neamțului«, d-l Pușcariu afirmă, dar nu dovedește cu nimica, că »Castrum munitissimum«, adecă »Cetatea foarte întărită«, ce ordinul teutonic din Țara Bârsei a întemeiat-o dincolo de Carpați, este »Cetatea Neamțului« dela podul Dâmboviței.

Nu putem trece cu vederea nici scrierea istorică a părintelui canonic I. Boroș din Lugoj: »Monografia parochiei românești unite din Timișoara«. Este o istorie întemeiată pe documente autentice, care ne desvălește greutățile mari, cu cari au avut să se lupte o mână de Români uniți din Timișoara, ca să'și poată întemeia și susținea o comunitate bisericească timp de 2 veacuri. In legătură cu această istorie ni se mai dau prețioase date despre relațiunile Românilor uniți cu celelalte confesiuni din Banat. Cel ce se interesează de istoria bisericei românești poate ceti această cărticică cu folos, iar cuvântarea ținută de episcopul Lugojului la sfințirea bisericei celei nouă din Timișoara și tipărită la sfarșitul cărții, cu mare „mângâere creștinească.

Cu broșura de 22 pagine a d-lui St. Hărăguș: »Preoțimea română (ardeleană) în veacul al XVIII-lea« (retipărire din »Telegraful Român«) încheiăm lista scrierilor, ce mi s'au părut mai vrednice de amintire în mișcarea istorică a Românilor din Ardeal și Țara-Ungurească în a. 1907.

„Convorbiri Literare". *A. B.*

In cauza şcoalelor noastre.

De lângă Murăş, Martie 1908.

Stimată Redacţiune!

Am cetit cu atenţiune toţi articolii eşiţi în preţuita noastră »Gazetă« despre *înfiinţarea fondurilor naţionale şcolastice săteşti*. Mai întâiu ideea d-lui Vlassa preot militar e destul de bună, dar unilaterală. Am cetit şi ce a scris d-l protop. Hăţegan, care trăind în mijlocul poporului ca şi mine, îi cunoaşte năcazurile foarte bine, dimpreună cu alţii mulţi, cari trăiesc între poporul de la sate. Am cetit apoi şi articolii d-lui M. Străjan, care însă nu ne arată calea prin care s'ar putea crea aceste fonduri şi cam cât de mari ar trebui să fie acele fonduri, ca să dea venitele necesare, pentru susţinerea şcoalelor noastre naţionale.

Ca unul, care trăiesc între poporul dela sate, îi cunosc toate năcazurile, toate supărările şi toate neajunsurile lui, care sunt legion la număr. După toate aceste, să mai poftim ca şi după legea apponyiană cu toate suciturile şi învârtiturile ei ascunse să mai susţină şi pe mai departe şcoalele sale naţionale, e mi se pare o curată imposibilitate, mai ales că, în dosul politicei de faţă şcolare a guvernului se mai ascunde şi o bună porţiune de răutate, care îndată ce va vedea că şi după legea asta se mai susţin încă şcolile naţionalităţilor, va cere fie prin Apponyi sau un altul care-i va urma, alte şi mai stricte legi, şi atunci după ce poporul dela sate va fi stors perfect, şcoalele tot le vom pierde!....

Aşi avea deci să zic şi eu o vorbă ca unul care trăiesc în mijlocul sătenilor năcăjiţi — şi trăiesc şi eu din venitele pământului ca şi sătenii şi, ştiu până unde poate merge puterea de jertfire la bietul sătean (care de cele mai multe-ori pe Bobotează nu mai are mămăliguţa lui năcăjită). Cei câţiva bogătani (Vreţi să ziceţi poate economi mai avuţi. — Red.) ce se află în fiecare sat, la toate năcazurile mulţimei sătenilor zâmbesc batjocuritor pe sub mustaţă, că pe ei acele năcazuri, nu-i ating, ori ce date de ale statului, comitatului, spitalelor, comunelor bisericeşti, şcolastice, sau de ori ce natură le împlinesc cu uşurinţă, şi după ce şi le-au plătit la mâna birăului sătesc, care-l aşteaptă la poartă, trânteşte uşa porţii după el şi merge în casă c'un aer măreţ zicând printre dinţi: du-te 'n.... treabă-ţi cu mine nu mai ai de lucru.... Fireşte aceşti bogătani (aristocraţi săteşti) nici nu dau nici c'un crucer mai mult decât strict ce datoresc. Filantropie, bunăvoinţă, la astfel de oameni nu este de căutat, dela aceştia nu putem aştepta decât suma, cu care ar fi eventual repartiţiaţi.

Incă pe timpul când prin lege s'au ridicat salarele învăţătorilor noştri săteşti la minimul de 300 fl. (600 cor.) am fost făcut o propunere pentru micul şi săracul nostru sat, care însă din cauza unei guri rele (»Gura satului« de aceştia, se află în fiecare sat, şi fără a se gândi cu câte-va cuvinte strică totul la crâşmă printre pahară, de ar fi ideia cât de bună şi ducătoare la scop) n'a isbutit şi mi s'a stricat tot planul, care astăzi n'ar fi un fond de despreţuit, şi în special mica mea comună, în care m'am născut şi trăiesc, ar râde azi de svârcolirile lui Appponyi.

Am propus anume, că:

1. Fiind noi toţi Români în comună fără nici un suflet străin sau de-o altă confesiune să dăm pentru înfiinţarea unui fond şcolastic neatacabil odată pentru totdeauna de fie-care *jugher* de pământ ce posedăm câte 1 fl. v. a. (2 cor.) care la noi în sat ar fi dat suma de 1400 fl. (atâtea jughere sunt în tot hotarul).

2. să alimentăm acest fond astfel că, din interesele acestui fond neatacabil 50% să se capitaliseze în 25 de ani, dela 25 de ani în sus în alţi 25 de ani să se capitaliseze 25%, iar pe mai departe în 50 de ani să se capitaliseze 10% şi după trecerea celor 50 de ani să se capitaliseze câte 5% până în infinit.

Aceasta mi-a fost propunerea şi a fost primită cu entusiasm, cum zisei mai sus afară de acel »Gura Satului«, care apoi adunând oamenii în jurul său la crâşmă mi-a stricat tot planul, care, dacă se făcea atunci, astăzi am dispune de un capital frumos. A doua zi, îmi vin câţiva oameni aleşi din sînul poporului cu »Gura satului« în frunte şi-mi spun că: »în anul acesta nu s'au cam făcut bucatele şi că se începem cu plătirea numai în anul viitor, că şi atunci să plătim florinul în doi ani după olaltă de jugher, ca să nu-l simtă oamenii că au dat din mână«.

Fireşte, după acel gură spartă s'au luat oamenii toţi, şi nu s'a mai ales nimic din toată treaba. Totdeauna dacă în primul entusiasm faci ceva şi nu te strică nimeni, faci treabă bună, dar dacă se găseşte cine să te strice, treaba rămâne stricată. A trecut anul şi în zadar am mai cercat, să mai aduc pe oamenii mei la promisiunea făcută, că, nu mi-a mai succes....

Propunerea mea pentru micul nostru sătuţ, s'ar putea aplica la naţiunea întreagă în modul următor:

1. Să se conscrie câte jughere de pământ posedăm noi Românii, şi de fiecare jughăr să se plătească la fondul şcoalelor noastre săteşti câte 1 coroană (nu zic câte 1 fl ca atunci să fie mai uşor) odată pentru totodeauna, şi acest fond să fie neatacabil.

2) Domeniile episcopeşti şi cele fundaţionale, precum şi cele ale corporaţiunilor, ce ar fi tot câte 1 coroană, precum şi alte proprietăţi bisericeşti, scolare s. alte.

3) Băncile noastre să contribue tot în proporţia a-ta şi anume: fiecare jughăr de pământ în calculul mediu să se socotească ca dat în arândă 20 cor. pe an, aşa dar băncile să contribue după fiecare venit de 20 cor. câte 1 coroană (tot ca după un jugher) tot aşa şi proprietarii de casă, şi şi comercianţii şi meseriaşii, societăţile şi fiecine care posed oarecare avere şi e Român cu inimă. Tot pe aceasta scală să plătească şi acţionarii băncilor noastre şi după dividende şi interese, fireşte şi funcţionarii băncilor, comitatelor etc. etc.

Cu acest mod de plătire nimeni nu se va simţi prea îngreunat, fiecare dă numai în proporţia averei sale. Cel ce are 1 jugher dă 1 coroană, cel ce are 1000 dă 1000 şi aşa mai departe, aşa şi băncile şi aşa şi acţionarii, proprietarii de casă etc.

4) Consistoarele noastre gr. cat. şi gr. or. să dea cerculare către of. protopopeşti ca imediat să se conscrie tot ce este avere, pământ, casă, sau alte averi în fiecare comună, datele acestea să se trimită din fiecare sat (oraş) şi dintre capacităţile noastre finanţiale (de aceştia avem capete ilustre) unul oarecare să şi ia asuprăşi calcularea exactă cât capital am face şi cu ce interese s'ar putea plasa şi cât venit exact ar da la an, cât s'ar putea da ca ajutor şcoalelor noastre naţionale pentru a-le susţinea şi pe mai departe.

De sine înţeles, cine poate şi vrea, va contribui şi peste aceasta sumă. Aici am vorbit de minimul posibil. Apoi Metropoliile, Episcopiile şi marile proprietăţi cred că nu s'ar mărgini la acest minim, ci ar da cu o mână mai largă şi în modul acesta am căpăta multe sute de mii coroane, ba cred că am ajunge milionul. Apoi să se calculeze ce ar mai trebui să repartisăm şi pe mult cercatul popor. Pentru ca să nu creadă nimeni (căci eu nu cred) ca în acele comune zise brave, şi despre cari să scrie acum prin jurnale, că cutare şi cutare comună, deşi mică, şi-a salvat şcoala şi că cutare şi cutare reprezentanţă a bisericei şi cutaro senat şcolastic a votat unanim susţinerea şcoalei din puterea sa proprie — şcoalele confesionale ar fi salvate. Căci cu mult este mai uşor a zice şi a vota susţinerea şcoalei acum, decât a-o susţinea când va veni timpul critic de a şi plăti, pentru-că nici o şcoală, unde va trebui să se susţină prin repartiţie pe popor, *nu se va putea susţinea.*

Asta o zic, fiindcă am fost martor la repartiţii, şcolare, bisericeşti, comunale ş. a. şi ştiu câte certe se fac atuncea cu asemeni ocasiuni, ştiu cum i-se aruncă în faţă de câţi şi mai câţi reprezentanţei comunale, şcolastice şi bisericeşti că: »de ce v'aţi învoit? de ce v'aţi supus plăţii fără noi? acum mergeţi şi plătiţi voi, că noi nu plătim!« In asemenea cas (şi de acestea vor fi sute) poftim şi scoate salarul cerut de Apponyi şi quinquenalele. Deci cât mai puţină repartiţie pe popor, pentru-că la din contră, vor plăti oamenii poate 2—3 ani sau şi 5 şi atunci le vine o altă repartiţie: quinquenalul şi când apoi cei mai entuziasmaţi astăzi, vor striga în gura mare că: »nu numai cuincvenalul dar şi plata să se ciară dela *stat*, că noi nu mai plătim, nu mai putem plăti!...

Şi atunci ce am făcut? iată ni-s'a înfundat calea. Nu mai avem încătrău. Da, fireşte atunci ne vom vedea siliţi poate să ne întoarcem către stat, şi ministrul respectiv va zimbi odată răutăcios, zicând: »Vedeţi, nu a-ţi avut de ce vă mai svârcoli; asta am ştiut'o eu că nu veţi fi harnici a vi-le susţinea!...

Deci acum şi numai acum, când entusiasmul prim a răscolit marea românească până în fund, este timpul cel mai prielnic de a crea fondul şcolar naţional, care apoi sub numele de fond bisericesc să se dea consistoarelor spre administrare şi din care să se ajutoreze scoalele, si o oarecare parte să se capitalizeze neîntrerupt, ca baremi în 20—30 de ani să fie scutit poporul de repartiţie.

Eu mi-am desfăşurat aici modesta mea părere. Cei ce ştiu căi mai bune, să le arate în coloanele acestui ziar ospital, ear cei chemaţi, care acum tac tăcerea peştelui, să ia iniţiativa şi să se apuce de lucru, căci zisa Românului *„ziua pusă vine, de-ar fi cât de departe“.*

— *am.* —

15 Martie în Făgăraş.

Dăm loc, deocamdată făr' de comentar, următoarei corespondenţe ce-o primim dela Făgăraş:

Deputat naţionalist la — 15 Martie kossuthist? Cine şi putea fi altul, decât Dr. Nicolae *Şerban*, deputatul cercului Arpaşul-de-jos (comitatul Făgăraşului)? Trist lucru. Când se ştie, că kossuthiştii sunt cei mai declaraţi duşmani ai naţiei româneşti, un deputat »român«, membru — cei drept neactiv — al partidului şi clubului naţional, nu se jenează a se prezenta în tabăra kossuthistă şi a serba împreună cu cei mai turbaţi contrari ai şcoalei, bisericei, culturei, limbei şi naţiunei române.

In clubul român naţional şi în partidul naţionalităţilor, ba şi pe ici pe colea, face pe *naţionalistul*, iar acasă pe kossuthistul. Când l'a ales, cu *program naţionalist*, promitea în gura mare, că în dieta ţărei va vorbi lucru mare şi le va spune aşa şi aşa. Când colo ce să vezi? De când e deputat nici gura nu şi-a căscat'o. Ba pe timpul desbaterei legei Apponyiane, nici măcar nu s'a arătat în parlament.

Iar acum, când toţi deputaţii naţionalişti duc o luptă dintre cele mai înverşunate, mai frumoase şi strălucite, încât storc admiraţia şi respectul atât al contrarilor cât şi al străinătăţei, şi privirile poporului român sunt aţintite spre ei —, d-l dep. Şerban, ca un fel de bătaie de joc, — *serbează cu kossuthiştii din Făgăraş ziua de 15 Martie.* Şi tocmai atunci, când este vorba de cel mai sfânt drept al poporului român, de dreptul de alegător!

Este oare această purtare compatibilă cu ţinuta unui deputat naţionalist? Ar fi vremea, să se pună odată capăt politicei cu doi bani în trei pungi!

Un alegător.

Sporirea armatei române.

După proectul ministrului român de războiu, d-l general Averescu, se va transforma în armată permanentă toată armata română pedestră de astăzi, şi în acelaşi timp se scade la doui ani serviciul activ în armata permanentă. Cu modul acesta se va face un pas hotărâtor înainte, punându-se armata română, în rândul marilor armate din occident, în special cu armata franceză, unde s'a experimentat avantajele timpului redus, faţă de o prea lungă încazarmare. Din faptul că serviciul permanent va fi de doui ani numai, se sporeşte imediat rezerva, care va avea un număr dublu de oamenii instruiţi. D-l Averescu sporeşte anii de rezervă dela 2 la 5, iar din miliţie îi scade dela 6 la 3.

Pentru a vedea, însă, în mod clar care vor fi avantajele mari ale nouei organizări, e de ajuns să spunem că, după legea cea nouă, se *vor încorpora pe an 40.000* de tineri, pe când actualmente se încorporează numai 22.000 de oameni! Să notăm, apoi, că trebue adăogată la suma de 40 000 de tineri, şi acei înrolaţi în cavaleria cu schimbul, cea ce dă un total de 46.000.

Vorbind de această reformă ziarul »Secolul« face următoarele reflexiuni: Credem că aceste cifre şi aceste rezultate ne scutesc de a demonstra valoarea reformei proectate de d-nul general Averescu, actualul ministru de războiu. Şi organizarea armatei noastre, este, acuma mai ales, o *cestiune de o urgenţă şi vitalitate* ce nu suferă discuţie.

Când suntem înconjuraţi de vecini destul de puţin prietenoşi cu noi când Bulgarii în special, au o întreagă preparaţie prin şcoalele lor, ca să dorească încorporarea Dobrogei; când această provincie a noastră, şi prin trecutul ei, şi prin sângele vărsat pentru a o răscumpăra, ne este râvnită de mintea bulgărească; este pentru noi, o datorie a organiza astfel armata noastră, ca să se ştie că cu noi nu se poate cineva juca »de a războiul«. Armata, în lumea de azi, a devenit simbolul forţei unui stat. Reforma d-lui general Averescu, dă o astfel de extensiune şi pune pe baze aşa de solide armata noastră, că orice Român nu poate decât să se bucure văzând progresele forţei noastre milităreşti.

Printr'o armată îndoit mai puternică decât o avem astăzi, vom şti să impunem destulă frică, dacă nu respect, acelora dintre vecini, cari ne caută ceartă, sau au veleităţi de cucerire, în orice caz, fireşte ridicole. Cu o armată cum o avem astăzi, şi mai ales cum o vom avea, vom tăia pofta minţilor vânturatice de peste graniţe de a se hrăni din planuri de cuceriri. Şi vom face astfel indirect un serviciu şi acelor străini, punându-i pe calea cea dreaptă a raţiunei.

Subvenţiuni de stat pentru industria mică.

Camera comercială şi industrială din Braşov aduce la cunoştinţa celor interesaţi, conform provocărei ministeriului de comerciu r. ungar de sub 2487/1908 privitoare la esecutarea ordinaţiunei ministeriale relativă la art. de lege III 1907 despre promovarea industriei patriotice, următoarele dispoziţiuni: Cererile de subvenţionare ale micilor industriaşi se adresează ministeriului de comerciu prin concernenta cameră com. şi industr. care la rândul ei provăzându-le cu părerea sa motivată le înaintează ministeriului. In acesta privinţă camera are să constate: Ce articole de industrie produce suplicantul, ce valoare aproximativ are producţiunea sa anuală, dacă are maşini şi ce fel de maşini, câţi ajutători şi ucenici are, dacă el personal merită încredere cu privire la averea sa, de este capabil de producţiune mai mare în cas când s'ar împărtăşi de subvenţiunea cerută dela stat. Totdeodată este a se pune în evidenţă din partea camerei industriale: câţi industriaşi se mai află în localitatea petentului, şi câţi ajutători şi ucenici au aceştia; oare prin ajutorarea suplicantului nu se jignesc interesele industriaşilor din localitate sau din împrejurime ocupaţi cu acelaş ram industrial.

Ca să se poată rezolvi cererile de felul indicat, cât de iute şi cu rezultatul dorit, este de dorit ca datele însemnate mai sus să se cuprindă şi în suplici, adeverindu-se esactitatea din partea autorităţii industriale respective.

Subvenţiuni în bani şi împrumuturi de bani nu se acordă de ministeriu singuraticilor mici industriaşi din principiu, ci numai în cazuri bine motivate: maşini şi unelte.

Atât cererea către ministeriu de comerciu, cât şi cea către camera industrială trebue să se provadă cu timbru de 1 coroană pe coală; iar aclucele cu timbru de câte 30 fileri.

ŞTIRILE ZILEI.

— 5 Martie v.

Comune vrednice. Comuna *Zorlenţul-mare* (com. Caraş-Severin), a urcat salarul celor 2 învăţători confesionali la minimul cerut de lege.

Tot astfel comunele: *Mesteacăn, Tărăţel, Vaca, Brad, Criştior, Băiţa, Hărţegani*, toate în tractul Zarandului. Asemenea comuna *Telciu* (com. B. Năsăud) pentru 2 învăţători.

Necrolog. D-l deputat din clubul naţionalist Dr. Aureliu *Novacu* a îndurat o grea şi dareroasă perdere prin moartea iubitei şi unicei sale fiice *Aurelia*. Adresăm părinţilor obidaţi sincerile noastre condolenţe.

Iată tristul anunţ familiar, ce l'am primit astăzi:

Cu inima zdrobită de durere vestim atât în numele nostru ca părinţi, cât şi în numele bunicilor şi a consângenilor noştri despre moartea scumpei şi unicei fetiţe **Aurelia Novacu**, care în al 16-lea an al vieţii a răposat în Viena în 13 Martie st. n. Scumpele rămăşiţe vor fi transportate la Biserica-albă unde Luni în 16 Martie d. a. la 4 oare se vor înmormânta, după ritul rom. cat. în cripta familiară. Biserica-albă în 15 Martie 1908. Etern pomenirea ei!

Dr. Aureliu Novacu, Ludmila Novacu născ. Piesz ca părinţi. Anton Piesz sen. Emilia Piesz ca bunici, Cornel Novacu, Elena Novacu ca unchiu şi mătuşă, Anton Piesz jun., Iosefine Piesz ca unchiu şi mătuşă, Augustin Rubenescu, Elena Rubenescu ca unchiu şi mătuşă, Augusta Rubenescu, Aurelia Păcăţian născ. Rubenescu ca verişoară, Mihai Păcăţian cumnat.

Biblioteca Academiei Române a fost vizitată în cursul lunei Februarie de 1087 cetitori, cari au consultat 3142 volume. In sala de lucru se află 1828 cărţi. Un număr de 70 cetitori au cerut 177 volume manuscrise, 44 cetitori au consultat 4871 documente şi 61 cetitori 185 cărţi vechi româneşti (1508—1830). In cursul acestei luni biblioteca s'a sporit cu 374 volume, 185 reviste române şi 186 străine, 374

volume manuscrise, 10 documente și 1331 foi volante.

Avansări. Au fost înaintați în clasa VII de salar 572 judecători și procurori, între cari și următorii Români: Ștefan Godian (Bocșa), Iuliu Muntean (Sibiiu), Romulus Presia (Alba-Iulia), Dr. St. Muntean (Făget), Dr. Nicolae Costan (M.-Theresiopole), Alex. Ancean (Gherla), Victor Iovian (Hațeg), Dr. Ioan Poynar (Beiuș, Al. Mihalyi (Lugoj). Dr. A Radu (Timișoara), Dr. Pompeiu Micșa (Sibiiu), Moise Savu (Deva).

Au fost înaintați în gradul de judecători resp. procurori 692 subjuzi respective subprocurori, între cari și următorii Români Aurel Bersan, (sub-jude Câmpeni), Ioan Cocean jun. (Chișineu), Romulus Papp (Hida), Alex. Breban (Sibiiu), Ioan Cerna (Lugoj), Iuliu Moldovan Dicio-St.-Mărtin), Dr. Emil Kozmutza (Budapesta), Victor Ancean (Baia-de-Criș), Dr. Emil Gyika (Cașovia), Nicolae Stanila (Karczag), Emil Fildan (Biserica-Albă), Dr Partenie Barbu (Oradea-mare), și Dr. Silviu Pap (Sătmar). Toți au avansat la gradul de judecători. *(Drapelul).*

Tabla regească din Budapesta a respins cererea dlui *Stoica*, redactor la ziarul »Lupta« și a hotărît ca acuzatul să rămână și mai departe în arest preventiv. Dl Stoica, care a fost osândit la un an și jumătate închisoare de stat, va fi transportat în temnița de stat dela Seghedin.

Noul director al Teatrului Național din București. Ziarul »L'Independance Roumaine« publică un interview cu succesorul d-lui Davila, în care d-l Pompiliu Eliade spune că va căuta să ție o mijlocie între piesele streine și cele românești, că dacă va avea mijloace, speră să publice premii pentru piese originale, că va face repetiții generale pentru pressă, că nu cunoaște încă artiștii, dar, cu ajutorul reprezentanților pressei va învăța să-i cunoască și va profita de progresele realizate sub d-l Davila, în special în ce privește regisoratul.

Magistratul orașului Brașov, aduce la cunoștința publică, că de vreme ce se va începe deja în 23 l. c. n. *canalizarea în orașul intern*, în strada Vămei circularea cu căruțe în timpul lucrărilor de canalizare se sistează, numai trotuarele sunt libere Se avertizează publicul a se îngriji de cele necesare transportabile cu căruțe, mai de timpuriu, căci lucrarea va dura mai multe săptămâni.

Socialiștii din Brașov, au ținut eri seară în sala »berăriei orașului« o *întrunire publică*, având la ordinea zilei »votul universal«. La această adunare au luat parte foarte mulți muncitori, între cari și câțiva Români Trei oratori au luat cuvântul, explicând necesitatea votului universal, egal și secret, criticând aspru planurile guvernului coaliționist, care voește a-l falșifica acordând numai votul plural. Muncitorii sunt hotărâți a lupta până la extrem, în caz dacă nu li se va satisface această cerere cât mai urgent; iar dacă nu vor căpăta loc în parlament, vor ocupa străzile libere. La sfârșitul întrunirei. muncitorii socialiști au cântat *Marseileza* și în strigăte de »trăiască votul universal« au părăsit sala în cea mai mare ordine,

Nemulțămire între parochienii bisericei gr. or. române din Făgăraș. Parochienii Ioan *Peia* comerciant și Iosif *Ciora* proprietar în Făgăraș ne roagă să dăm loc următorului apel: Onorați parochieni! După ce în cadrul statutului organic, lege sancționată de Majestatea Sa, noi parochienii din Făgăraș, *nu ne mai putem valida drepturile*, nici în comitet, nici în sinodul parochial, și din cauză că *interesele bisericești sunt periclitate*, ceea-ce în sânul parochienilor a produs o nemulțumire și continuă agitație, noi parochienii aparținători bisericei gr. or. române din Făgăraș, ne-am decis să recurgem la extremul remediu, rugându-vă să binevoiți a participa la *adunarea poporală*, ce să va ținea Dumineca în 29 Martie a. c., la orele 3 p. m. în sala hotelului »Paris« (Sorea). Obiectele: 1. Deschiderea adunării. 2. Constituirea. 3. Desbaterea asupra chestiunilor parochiale epitropești. 4. Votarea rezoluțiunilor. 5. Alegerea unei comisiuni de 6 membrii pentru așternarea rezoluțiunei luate Escelenței Sale Inalt P. S. Archiepiscop și Metropolit. 6. Inchiderea adunărei poporale.

Napoleon al III-lea și unirea principatelor. Dumineca seara și-a desvoltat în Ateneul din București d-l prof. *Floru* conferența sa interesantă »Napoleon al III-lea și unirea principatelor«. In sală lume multă. Conferențiarul a spus că Românii datoresc recunoștință Franței imperiale al lui Napoleon al III-lea. Dacă nu aveam sprijinul lui Napoleon care deși la început era indiferent de noi, și care în urmă ne-a susținut cu atâta căldură, nu se știe, dacă puteam avea astăzi un regat. Intreaga Europă și în special Germania cu Bismark căuta să ne neglijeze. Ceva mai mult Bismark la 53 s'a pronunțat într'o scrisoare »Valahi puturoși« și »principatele nu valorează cât ciolanul unui brandenburgian«. Conferențiarul urmărește apoi schimbările politice din Europa până la alegerea lui Napoleon ca președinte al republicei dela 1848. In sfârșit după puțină vreme este ales prim consul cu 5 jumătate milioane voturi. Iar la lovitura de stat a întrunit 8 jumătate milioane. Atunci pentru prima oară s'a aplicat votul universal. In timpul acesta Franța exercita mare influență asupra Europei. Prin diplomați distinși el știu să ațâțe pe Rusia contra Austriei și pe aceasta contra Rusiei ca să nu-și poată urmări politica lor în Orient. El urmărea reconstituirea statelor după naționaliltăți și voia ca la Dunăre să existe o barieră contra lăcomiei nordice, după cum singur s'a exprimat. Grație ajutorului dat de Franța și în special de Napoleon, s'a putut alege Cuza în ambele principate. Conferențiarul termină spunând că Românii nu trebue să uite atențiunea Franței asupra noastră și că ceea-ce suntem se datorește în mare parte Franței lui Napoleon.

In cercurile militare române se vorbește despre invenția unui fost militar, care ar fi descoperit un aparat cifrat garantând în timp de răsboiu secretul telegramelor trimise prin telegraful fără sârmă. Deasemenea ar fi descoperit și secretul canalizărei undelor electrice.

Arestarea unuia din asasinii lui Sarafoff. Luni dimineața a fost prins, după ce trecuse fraudulos frontiera din Bulgaria în orășelul Ostrov, Panait Ilieff, unul din asasinii lui Sarafoff și Garvanoff, — zice »Universul«. Fiind arestat, el a declarat că împreună cu șeful de bandă Panița a asasinat pe Sarafoff și Garvanoff. După asasinare a colindat mai multe sate bulgărești, iar acum voia să se ducă la Galați, unde avea rude și spera să nu fie găsit. Panait Ilieff va fi adus Vineri la București.

Fraudele din Rusia. Din Petersburg se anunță că noul controlor imperial Caridonov a înaintat țarului un raport asupra situației pe care a găsit-o la instituțiile publice. Raportul acesta a impresionat adânc pe țar, de oarece i se aduce la cunoștință că în toate părțile se fură, se falșifică, se comit incorectitudini, ba în unele părți se nesocotesc chiar și ordinele țarului.

Cum clădesc Americanii. Catastrofa din Cleveland a dovedit din nou spiritul ușuratic al Americanilor și lipsa de conștiință a multor constructori americani. Când clădesc case, ei caută să tragă foloase din toate colțulețele, interesându-se puțin de eșiri și de scări. Un mare număr de constructori americani cred, că în cas de incendiu sunt de ajuns așa numitele »fire escapes«. Dar cu prilejul unui incendiu s'a dovedit că aceste »scări de foc« s'au înroșit așa de tare, încât n'au putut fi folosite. Și totuși oamenii aceștia »practici« continuă să clădească după vechiul lor sistem, punând mereu în primejdie viața oamenilor. Acest chip ușuratic de a clădi se întâlnește pretutindeni în America. In New-York, aceste case poreclite »curse de șoareci« sunt numite, clădiri a la Buddensiek.« Căci constructorul acesta a făcut în New-York »clădiri«, cari la cel dintâi prilej s'au prăbușit ca niște case de carton și cari erau clădite din cel mai rău și mai eftin material de construcție. Buddiensiek opera cu bani de împrumut. Nu se interesa decât de partea exterioară a clădirei; încolo, puțin îi păsa de viața oamenilor. Când s'a prăbușit otelul Darlington aflat în construcția din New-York au perit 20 de oameni. Ancheta a dovedit, că întreprinzătorii clădirei nu făcuseră nimic pentru siguranța muncitorilor și că la construcție s'a întrebuințat cimentul cel mai rău și fier turnat în loc de oțel. Afară de asta temelia n'a fost cercetată; mai târziu s'a dovedit, că era de năsip. S'a mai dovedit apoi că printre antreprenori era și un ungur, care după ce a jefuit o casă cu bani în patria lui, a fugit în America, unde s'a făcut architect! Când se întâmplă câte o catastrofă totdeauna se găsesc atât de mulți vinovați, și nu se începe niciodată întâiu cu tragerea la socoteală a celor în adevăr »răspunzători«.

Varietăți.

Schimbarea timpului și munca spirituală.

Schimbarea timpului are ingerințe asupra fisicului nostru, ceea ce e lucru firesc. Lombrosa în opul său cel mai nou, »Omul genial« descrie, cum se esprimă la diferite popoară oamenii cei distinși, și cum raționează asupra impresiei și ingerinței timpului în raport cu forțele de muncă spirituală.

Montaigne, marele filosof frances spune: »Dacă sunt sănătos și e zi frumoasă, soarele lucește senin, atunci sunt om cum se cade«.

Diderot a spus de multe-ori: »De câte ori suflă vântul tare, totdeauna 'mi pare că nebunesc«.

Afier a scris: »Mă asamăn cu barometrul; după cum e presiunea atmosferică a aerului mai mare sau mai mică, astfel simțesc mai multă sau mai puțină forță de muncă spirituală«.

Napoleon a ținut pe om de-o »creațiune atmosferică morală.« El se temea de cel mai mic vânt și astfel iubea căldura, încât și în Iulie ședea cu plăcere în odaia încălzită.

Giordano numai la soare sau la lumină mare putea scrie.

Milton a recunoscut, că muza lui earna era neproductiva, și numai primăvara și toamna avea forță de muncă.

Dacă cercetăm pe distinșii și marii scriitori, ne convingem că numai primăvara și toamna au fost scrise toate lucrările mari ale lor.

Dante, Petrarca, Milton, Giordano, Bruno, Voltaire, Byron, Goethe, Schiller ș. a. cele mai multe capo d'opere le-au lucrat către finea primăverei, și vara, toamna puțin, earna de loc nu.

trad. de *Itta.*

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 18 Martie. In ședința de eri a dietei a luat cuvântul dep. Dr. *Iuliu Maniu*, răspunzând la afirmația lui Andrassy, și arătându-i că cea mai mare parte a locuitorilor din Ungaria este contra revizuirei regulamentului, și că în cameră sunt 97 deputați contra acestui proiect. Chiar și dintre deputații partidului independent mulți sunt contra proiectului, dar dacă nu o arată pe față este pentru-că guvernul a pus chestia de cabinet. E ridicol, spune oratorul, să se susție că ședințele lungi sunt o înlesnire pentru libertatea cuvântului. Partidul dela putere a lăpădat 99 la sută din principiile sale, numai ca să rămâie la guvern. Dr. Maniu vorbește apoi de chestia naționalităților și respinge acuzațiunile, pe cari diferiții oratori le-au adus naționalităților. Președintele îl întrerupe pe d-l Maniu, spunându-i să nu se depărteze de chestiune.

Deputatul *Farkashazy* face atent pe președinte, că proectul pentru revizuirea regulamentului este motivat prin chestia naționalităților, prin urmare nu se îndepărtează de subiect dacă atinge aceasta chestiune. Farkashazy e chemat la ordine.

Dr. *Maniu* continuă apoi vorbind de necesitatea unei reforme electorale, care să fie în folosul milioanelor de locuitori, iar nu în acel al unei clase restrânse. Nu primește proiectul și presentă o resoluțiune.

Dep. E. *Molnar*, al doilea orator, combate deasemenea proiectul. Spune că naționalitățile nu sunt periculoase ca Austria. Din cauza aceasta *trebue să ne împăcăm cu ele* pentru a ne putea opune cu atât mai mare putere austriacilor. Nu pentru revizuirea regulamentului ci *pentru delăturarea neînțelegerilor între Maghiari și naționalități* trebue să se constitue o comisiune parlamentară. Nu primește proiectul și prezintă o rezoluțiune, în înțelesul căreia nu poate fi modificat regulamentul camerei înaintea sancționării reformei electorale.

Nefiind încă orele 2 p. m. și nemai fiind anunțat nimeni la cavânt, președintele *a declarat desbaterea generală de încheiată*. La stabilirea listei oratorilor, cari au drept la cuvântul final, președintele s'a folosit de-o apucătură. Deputații naționaliști Skicsak, Brediceanu, Vaida, Petrovici, Suciu și Maniu *au fost lipsiți de dreptul cuvântului final*, pe motiv că dep. Petrovici și Brediceanu au iscălit contrapropunerile *românește*: Stefan Petrovici și nu Petrovici Istvan etc. Dep. *Maniu* luând cuvântul, a protestat arătând că nu e hotărâtor cum e scris numele deputatului. Hotărâtor e numai ca contrapropunerea să fie iscălită de 10 deputați. Totul a fost însă în zădar. Astfel au rămas numai 18 deputați la cuvântul final, între cari și naționaliștii Polit, Vlad, Bella, Lucaciu, Ivanca, Pop și Hodja.

Budapesta, 18 Martie. Clubul deputaților naționaliști a ținut eri seara o consfătuire, în care s'a discutat atitudinea pe care trebue s'o observe față de manopera președintelui camerei, de-a încheia discuția proiectului revizuirei regulamentului. S'a decis între altele a prezenta dietei mai multe amandamente.

Agram, 19 Martie. Socialiștii au decis să decreteze dincoace ori dincolo de Drava o grevă generală din causa evenimentelor, cari se petrec în camera ungară.

Berlin, 18 Martie. Din Lisabona se anunță că s'a descoperit un vast complot care organizaze revoltarea mai multor regimente în favoarea pretendentului Don Miguel de Braganza. Don Miguel neagă a fi avut vre-o cunoștință de acest complot. S'au făcut numeroase arestări.

Bibliografie.

A apărut »Sădirea și cultivarea viei« de Nicolae *Popu*, profesor. Blaj, 1908. Tipografia Seminarială. Cartea aceasta de valoare este scrisă într'o limbă fluentă, clară și vieritul, este tratat și explicat după toate recerințele și după cele mai raționale și practice metoade de cultivare a viei ce există la noi. De aceea lucrarea fiind supusă censurei organelor de specialitate ale ministeriului de agricultură, acestea au declarat-o de reușită și bună, iar pentru recunoașterea nisuințelor autorului întru promovarea cultivării și reconstruirii viilor de nou, ministeriul i-a acordat o renumerațiune de 800 cor. Prețul unui exemplar 2 coroane.

„Compassul Românesc" de *N. P. Petrescu* partea I. și II. care conține și legea comercială. Se poate procura prin librăria A. Mureșianu, Brașov. Prețul ambelor tomuri 3 cor. plus 20 bani porto.

Diverse.

Naufragiu prin un meteor. Corabia cu vintrele numită »Eclipse« plutia din Newcastle spre San-Francisco. Ea pluti pe mare 85 de zile, când iată că într'o zi fu sguduită de un orcan îngrozitor, însoțit acesta de o vijelie violentă La un moment dat catargul anterior al năii fu isbit de un meteor. Catargul se prefăcu în țanderi, străbătu prin bord, perforă padimentul corăbiei și căzu apoi în apă. Indată se puseră pompele în activitate — și marinarii munciră patru zile și patru nopți de-a rândul — să-i poată veni apei de hac carea pătrunsese în vas; dar munca era sisifică. Căpitanul Lassen și marinarii în număr de 15 fură nevoiți să se refugieze în bărci, — având durerea a privi cum corabia după vr'o câteva ore se scufundă în adâncul mărei. Sărmanii oameni trebuiră să petreacă în bărci timp de 14 zile, expuși arșiței soarelui tropical. In astă stare ei se nutreau pe zi cu 2 biscuite și 2 galone de apă. Naufragiații să încercară a ajunge la insulele Sandwich în depărtare de 900 miluri dela locul sinistrului. In ziua a treisprezecea de călătorie se găseau în groaznica situație de a muri de foame; trei marinari periră de foame. Ca-davrele acestora se aruncară în mare și îndată le și înghițiră balenele, care circulau în continuu în jurul bărcilor. Câteva zile după aceasta zăriră o insulă mică, unde și debarcară în ziua următoare. Indigenii insulei ocrotiră pe naufragiați cu multă bunăvoință. Ei (naufragiații) erau așa de slăbiți, încât indigenii îi scoaseră pe uscat pe brațe. aducându-i la Honolulu.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu
Redactor respons.: Victor Branisce.

La tipografia şi libraria A. Mureşianu

se pot procură următoarele:

	C. b.
Ivanovici: Valurile Dun. Vals . .	—.36
Pába F. C.: Potpouriu din melodii nation. rom.	.70
„ Concordia Vals	—.50
„ Victoria Quadril	—.40
„ Harmonia-Quadril	—.4
Porumbescu: Baladă pentru violină 2 cu acompaniare de pian	1.
„ Potpouriu din opereta	.50
„Craiu nou"	2.—
„ Uvertură din opereta „Craiu nou"	1.50

Nr. 1: „Deştéptă-te Române".
Nr. 2: „Luna dorme".
Nr. 3: „Aoleo!"
Nr. 4: „Suspine crude".
Nr. 5: „Cât te am iubit".
Nr. 6: „Călugarul din vechiul schit".
Nr. 7: „Pentru tine Iano".
Nr. 8: „Două fete spală lână".
Nr. 9: „Ce te legeni codrule".
Nr. 10: „Steluţa".
Nr. 11: „Cucuruz cu frunza 'n sus".
Nr. 12 „Fetiţo din acel sat"
Nr 13: „Popa dice că nu bea".
Nr. 14: „Inimióra mea".
Nr. 15: „Am un leu şi vréu sĕ-'l beau".
Nr. 16: „Pasĕre galbină 'n cioc".
Nr. 17: Imnul regal român.
Nr 18: Cântul giutei latine.
Nr. 19: Tricolorul. Imn patriotic.
Nr. 20: Steagul nostru. Imn patriotic.
Nr. 21: Mama lui Ştefan cel mare.
Nr. 22: Domnul Tudor, ânteo naţional.

Fie-care numĕr **20 banĭ.**

Biblioteca populară „Minerva".

Nr. 1, 2 şi 3: „Istoria populară a Românilor
Nr. 4: „Cântarea României".
Nr. 5: „Istoria populară a Literaturei Române".
Nr. 6: Revoluţia lui Tudor Vladimirescu".
Nr. 7: Pierderea Basarabiei".
Nr. 8: Unirea principatelor şi domnia lui Cuza".
Nr. 9: Mihail Cogălniceanu.
Nr. 10: Vasilie Alexandri.
Nr. 11: Stefan cel mare.
Nr. 12—13: Mihaiu Viteazul.
Nr. 15: „Răpirea Bucovinei".
Nr. 16: „Cum sĕ ne crescem copii".
Nr. 17: „Păstrarea sănĕtăţii".
Nr. 18: „Ce sĕ cetim".
Nr. 19: „10 Maiu".
Nr. 20, 21 şi 22: „Rĕsboiul Românilor pentru neatêrnare".
Nr. 23: Veniamin Costachi.
Nr. 24: Aritmetica.

Preţul fie-cărui numĕr **15 banĭ.**

Ioan Agîrbiceanu ***„De la ţéră"*** preţul 1 cor. 50 banĭ, plus 20 banĭ porto pentru România 2 lei, porto 40 banĭ.

Ioan Ciocîrlan ***„Traiul nostru"*** 1 cor. 50 banĭ. 20 banĭ porto, pentru România 2 lei, 40 banĭ porto.

Octavian Goga ***„Poesiĭ"*** à 2 coróne, pentru România 2.50 lei. Plus porto pentru aicĭ în ţéră 20 banĭ, pentru România 40 banĭ.

Nuvele de Maxim *Gorki*, traduse de *H. P. Petrescu.* Pag. 112. Preţul 1 cor.

Dece nuvele de ale renumitului scriitor rus traduse pe românesce cu mult succes.

Alexandru Ciura ***„Icóne"*** preţul 1 cor. 20 banĭ, porto 20 banĭ, pentru România 1.60 lei, porto 40 banĭ.

„Ramurĭ" de *Z. Bârsan.* Pagina 154. Preţul 2 cor.

„Versurĭ" de Elena Farago. Fatma) format octav mare pe 12[illegible] pagini. Preţul 1 cor. 50 banĭ plus 10 banĭ porto.

„Mara" roman de Ioan Slavici Format octav mare pe 388 paginĭ. Preţul Cor. 3 plus 20 b. porto.

„Epigrame" de Radu Rosetti. 7[illegible] pagini format octav hârtie fină olandeză preţul 1 cor. 50.

„Familia Română"

apare în fie-care saptămână
în 16 pagini
cu conţinut ales şi variat şi cu multe ilustraţii.

ABONAMENTUL

costă numai 10 cor. pe an în Austro-Ungaria, 12 Lei în . . . . România.

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA:
Budapesta V. Strada Csáky 23.

(5-5.)

Se caută agenţi

Persoane aparţinând ori cărei clase în special acele ce sunt în relaţii şi contact cu poporul şi oamenii dela sate, sunt rugate a-şi da adresele respective. Câştig uşor şi mare.

Oferte sub **H. A. 2808 Rudolf Mosse, Viena** (Austria) (4—5)

Viţe nobilitate

liferează **cu garanţie, asortiment bogat** de tot soiul, firmă de mulţi ani recunoscută ca prima şi foarte solidă:

Prima Pepinerie cu viţe nobilitate
de pe Târnava.

Proprietar, **FR. CASPARI**, Mediaş [Ardeal].

Cereţi Catalogul preţurilor!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţĕrei. Fiecare proprietar de vii se poate convinge, înainte de a comanda de soliditatea firmei adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

[8012,43—47.]

P. T.

Am onoarea a aduce la cunoştinţa On. public, că am deschis provizor un

Atelier de blănărie subţire

Magazinul meu dela 1 Oct. a. c. se află în Strada Porţii Nr. 48.

în Braşov, **Târgul Inului Nr. 26**, unde se pot căpăta numai confecţiuni proprii de **gulere de Dame** (boaci, **mufuri şepci de blană, Crimer** şi **Stofă.** Tot-felul de **Baltoane blănite pentru Dame** şi **Copiiĭ, Figaro** şi **paletoane**, cu un cuvânt toate articolele ce se ţin de blănărie, lucrate modern, în asortiment bogat **cu preţuri foarte ieftine.**

Prin esperienţele mele câştigate atât în capitală, cât şi în streinătate pot satisface tuturor receinţelor spre deplină multumire.

Pun căptuşeli de blană. — Primesc reparaturi.

Articole de blănărie cumpĕrate dela mine **le curăţ fără plată.**

Comande din afară **le execut punctual. — Servi iu solid. —**

Mă rog de sprijin.

Cu toată stima

Weiszfeiler Sándor,
blănar subţire.

TIPOGRAFIA
A. Mureşianu

Braşov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provĕdut cu cele mai bune mijlóce tehnice şi fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în posiţiune de a puté esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine şi acurateţă, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE în aur, argint şi colori.	**REGISTRE şi IMPRIMATE** pentru tóte speciile de serviciurĭ.
CĂRŢI DE SCIINŢĂ, LITERATURĂ ŞI DIDACTICE	**BILANŢURI.**
STATUTE.	*Compturi, Adrese, Circulare, Scrisorĭ.*
FOI PERIODICE.	*Couverte, în tótă mărimea.*
BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.	**TARIFE COMERCIALE,** *INDUSTRIALE, de HOTELURI şi RESTAURANTE.*
PROGRAME ELEGANTE.	**PREŢURI-CURENTE ŞI DIVERSE**
BILETE DE LOGODNĂ ŞI DE NUNTĂ DUPĂ DORINŢĂ ŞI ÎN COLORI.	**BILETE DE INMORMÊNTARI.**
ANUNŢURI.	

Comandele eventuale se primesc **în biuroul tipografiei, Braşov Têrgul Inului Nr. 30, în etagiul,** îndĕrĕpt în curte. — **Preţurile moderate.** — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşov.

„Gazeta Transilvaniei" cu numĕrul à **10 fileri** se vinde la zaraful **Dumitru Pop**, la tutungeria, de pe parcul Rudolf şi la **Eremias Nepoţii.**

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC
a lui MUSCHONG din Baia Buziaş

— **modern instalat** — **afară de Kartel liferează prompt ori ce cantitate de**

ACID CARBONIC

natural, chemic foarte curat, fluid

din izvoarele cu acid carbonic din Băile dela Buziaş renumite în toată lumea pentru fabricarea de apă gazoasă, cârciumarilor, şi alte scopuri industriale.

Să nu se schimbe cu acid carbonic preparat artificial şi puţin spornic.

Serviciu demn de încredere şi conscienţios

Apă minerală şi apă vindecătoare

în sticle de 1/1 şi 1/2 litre.

Cu succes miraculos la suferinţe de inimă, rinichi şi băşică.

Apă de masă de rangul întâiu!!

Informaţii se dau cu plăcere din partea
Muschong's Kohlensäure-Werke und Mineralwasser-Versandt in Buziasfürdő.

Adresa telegramelor: MUSCHONG BUZIÁSFÜRDŐ. Inter. Telef. 18.

Se caută representanţi locali abili.

Numai pentru scurt timp.

În filiala noastră Colţu Stradei Porţii vis-a-vis de Steaua roşie începem vânzarea de **haine gata pentru bărbaţi, băeţi şi copii,** în fiecare zi dela 7 până la 12 oare a. m. şi dela 2 până la 6 oare p. m.

Depner, Roth & Westemean.

92,1—18.